

ENVIRONMENTÁLNÍ ZDRAVÍ

CELOSTÁTNÍ KONFERENCE S MEZINÁRODNÍ ÚČASTÍ K 650. VÝROČÍ ZALOŽENÍ UNIVERZITY KARLOVY

Ve dnech 9.-10. června 1998 proběhla na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové celostátní konference „Environmentální zdraví“, jejíž součástí byly každoroční „Liškutiny dny“. Základním tématem konference, tak jak ho vyjádřila úvodní slova nejen organizátorů, ale i čestných hostů, byl člověk jako nedílná součást života na Zemi.

Ústřední nosnou myšlenkou lidstva na přelomu druhého a třetího tisíciletí se stal trvale udržitelný život a jeho rozvoj. Děje se tak v podmínkách projevujících se globální ekologické krize a nastupující krize urbanistické, která postihuje v některých regionech světa (Evropa) okolo čtyř pětina dnešní populace. Koncentrování obyvatel zvláště velkých měst nemají jinou účinnou možnost ovlivňovat svůj individuální a rodinný život, nebudou-li se současně starat o trvale udržitelnou lidskou komunitu jako celek. Životní podmínky člověka, prostředí biologické, fyzikální, chemické, ekonomické, sociální, politické, kulturní aj. se dnes pokládají ve svém komplexu za rozhodující nejen pro environmentální, ale přímo pro občanské zdraví, směřující k trvalé udržitelnosti v odpovídajících podmínkách globálních a lokálních.

Primární podstatou problematiky environmentálního zdraví a jeho trvalého rozvoje je komplexnost. Komplexní přístup k danému tématu vyjadřovalo již i spektrum účastníků konference a její program, na kterém participovali odborníci nejen z oblasti medicínské, ale i pedagogové, psychologové, přírodovědci, filozofové, ekonomové a právníci. Vojenské aspekty tematiky byly prezentovány příslušníky katedry vojenské hygieny Vojenské lékařské akademie J. E. Purkyně v Hradci Králové (VLA JEP).

Nezbytnost odborného, ale i citlivého politického přístupu k řešení otázek environmentálního zdraví v návaznosti na celosvětové aktivity, byla zdůrazněna v příspěvcích zástupců ministerstev zdravotnictví, životního prostředí i zahraničních věcí. Plénum konference bylo seznámeno se současností a perspektivami hygienické služby na konci 2. tisíciletí, státní politikou životního prostředí v období úsilí České republiky o vstup do světových a regionálních společenství a perspektivami po „Summitu Země II“. Byl zdůrazněn význam primární prevence v péči o zdraví jednotlivce i celé populace na regionální i globální úrovni.

V přednesených sděleních i v diskusních příspěvcích dominovala snaha o maximální zdůraznění nutnosti meziresortní spolupráce všech zainteresovaných ministerstev při řešení otázek vztahů: životní prostředí-zdraví-kvalita života. Za nejvýznamnější v současné době jsou považovány veškeré aktivity směřující k realizaci evropské iniciativy pro tvorbu „Akčních plánů zdraví a životního prostředí“.

Autorský kolektiv z kanadské Université de Mon-

tréal přednesl ve svém sdělení analýzu dopadu životního prostředí na zdraví obyvatel Kanady i současné principiální trendy a metody řešení problematiky environmentálního zdraví. Jednu ze základních forem vedoucích k naplňování zásad environmentálního zdraví a trvale udržitelného života - vzdělávání - prezentoval tento kolektiv v příspěvku charakterizujícím způsoby výuky Environmental Health na montrealské univerzitě.

Cílenému, soustavnému vzdělávacímu a výchovnému procesu v otázkách zdraví, životního prostředí a udržitelného rozvoje byla věnována další část odborných příspěvků konference, která byla organizována jako „24. Liškutiny dny“. Je určitou formou uznání pro tradici „Liškutinových dnů“, která vyšla z katedry vojenské hygieny VLA JEP v Hradci Králové, ale i pro samotné zaměření práce prof. MUDr. J. Liškutína věnované zejména hygieně prostředí života vojsk v mírových i polních podmínkách, zaměřením programu „Liškutinových dnů“ na oblast životního prostředí a zdraví.

Zástupci ústavů preventivních oborů lékařských fakult České a Slovenské republiky, ale i pedagogických fakult a středních škol, diskutovali o otázkách soustavné ekologické výchovy a vzdělávání jako předpokladu a průvodním jevu trvale udržitelného rozvoje, o podílu vysokých škol na řešení vědeckovýzkumné problematiky veřejného - environmentálního zdraví. Prezentován byl konkrétní stav ve výuce environmentálního zdraví na jednotlivých lékařských fakultách. Plk. doc. MUDr. P. Hlubík, CSc. ve svém sdělení zhodnotil formy výuky životního prostředí a zdraví v podmínkách Armády České republiky. Výuka environmentálního zdraví vycházející z koncepce environmentální politiky ozbrojených sil států NATO, která byla rozpracována pro podmínky Armády České republiky, je zařazena do komplexního pregraduálního i postgraduálního vojensko-odborného vzdělávání posluchačů VLA JEP v Hradci Králové.

Z přednášek i diskuse vyplynula nutnost úsilí o vytváření integrovaného a komplexního názoru studenta medicíny na environmentální problematiku, o pochopení její závažnosti a o schopnost studentů zaujímat vlastní kvalifikovaný a aktivní postoj k aktuálním otázkám životního prostředí a o trvalé zakotvení těchto znalostí a postojů v jejich medicínském myšlení.

Z průběhu konference přijali účastníci závěry, v nichž se usnášejí:

1. Podporují evropskou iniciativu pro tvorbu „Akčních plánů zdraví a životního prostředí“ vzešlou z helsinské konference ministrů životního prostředí a zdravotnictví v roce 1994.
2. Očekávají, že současný pracovní návrh „Akčního plánu zdraví a životního prostředí ČR“ se sta-

ne - po všeobecné diskusi a po schválení vládou ČR - účinným, konkrétním podkladem pro praktické naplňování.

3. Pokládají navrhovanou meziresortní spolupráci za jedině možný, přínosný, trvalý partnerský svazek nutný pro uskutečňování zásad udržitelného rozvoje.
4. Doporučují nejvyšším zastupitelským orgánům přijmout „Akční plán zdraví a životního prostředí ČR“ za jeden z rozhodujících materiálů pro další rozvoj ČR.
5. Nabízejí své odborné služby vládě, zainteresovaným resortům, ale i dalším organizacím státní správy či samosprávy - na úrovni celostátní i nižší, regionální.
6. Doporučují, aby na všech zainteresovaných ministerstvech byly ustaveny pracovní skupiny odborníků se zaměřením na konkrétní úkoly „Akč-

ního plánu pro zdraví a životní prostředí ČR“.

7. Žádají, aby příslušné státní orgány (na všech úrovních) bezplatně (nejde-li o podnikatelské aktivity tazatele) pravidelně poskytovaly co nejúplnější objektivní informace o stavu zdraví a životního prostředí a za tím účelem monitorovaly vhodné indikátory.
8. Doporučují odpovědným resortům, aby co nejrychleji zavedly celoplošný soustavný vzdělávací a výchovný proces v otázkách zdraví, životního prostředí a udržitelného rozvoje.

MUDr. Miloslava Vejvodová, CSc.,
pplk. doc. MUDr. Pavol Hlúbik, CSc.
VLA JEP Hradec Králové

Do redakce došlo 29. 7. 1998